

ARCHIGRA

BIURO PROJEKTOWE

GRAŻYNA RAJEWSKA

tel.kom: +48 695 886 598, +48 607 569 726

pracownia: 56-400 Oleśnica, Wileńska 3a (wejście od parku)

Temat:

INTERPRETACJA BADAŃ STRATYGRAFICZNYCH

Obiekt:

**REMONT ELEWACJI DWÓCH ISTNIEJĄCYCH BUDYNKÓW
A I B URZĘDU MIEJSKIEGO W BIERUTOWIE
WRAZ Z WYMIANĄ STOLARKI OKIENNEJ I DRZWIOWEJ**

Adres:

**56-420 BIERUTÓW, MONIUSZKI 12,
DZIAŁKA NR 17/ 19, AM31 I DZIAŁKA 17/ 4, AM31**

Inwestor:

**MIASTO I GMINA BIERUTÓW
56-420 BIERUTÓW, MONIUSZKI 12**

Branża:

KONSERWACJA ZABYTKÓW

OLEŚNICA,

MAJ 2011

Egz. Nr 1.

*PRACE PROJEKTOWE NA OBIEKTACH ZABYTKOWYCH PROJEKTY INDYWIDUALNE, GOTOWE,
A TAKŻE ŚCIŚLE WEDŁUG PSYCHOLOGII I PRZESTRZENI FENG SHUI*

www.archigra.com.pl

NIP 911-147-17-76
REGON 932967769
archigra@wp.pl

rachunek bankowy BZ WBK 1 oddz. w Oleśnicy
34 1090 2415 0000 0001 0355 0557

INTERPRETACJA BADAŃ STRATYGRAFICZNYCH ELEWACJI BUDYNKU URZĘDU MIASTA W BIERUTOWIE

Budynek przy ul. Stanisława Moniuszki 12A, obecnie Urząd Miasta i Gminy Bierutów, powstał jako dwukondygnacyjna, neorenesansowa reprezentacyjna kamienica, podpiwniczona i z kondygnacją strychową, ze ściętym narożnikiem od strony południowej, wzbogaconym na parterze wysuniętym okrągłym pokojem wykuszowym, nad którym znajduje się balkon. Budynek ten nie jest widoczny na planie Bierutowa z roku 1870 (w zbiorach Instytutu Herdera w Marburgu), musiał zatem powstać po tej dacie. Styl dekoracji – neorenesans nawiązujący do włoskiego *Cinquecenta* największą popularność na Śląsku osiągnął w latach 70-tych XIX wieku, zaś w latach 80-tych tego stulecia zastąpiony został przez neorenesans północny. (Patrz: A. Zabłocka-Kos, *Neorenesans w architekturze mieszczaństwa wrocławskiego*, w: *Architektura Wrocławia. Dom*, praca zbiorowa, Wrocław 1995, s. 201-231., A. Tomaszewicz, *Wrocławski dom czynszowy 1808-1918*, Wrocław 2003, s. 103-107.).

Podobne do budynku bierutowskiego formy reprezentuje, oczywiście przy nieporównanie większej skali budowli, tak zwana „Kamienica Sachsów” przy narożniku ulic Świdnickiej i Teatralnej we Wrocławiu, wzniesiona w roku 1873 według projektu Carla Schmidta, tego samego autorstwa kamienica przy ul. Podwale 19 z 1872 r., czy projektu T. Klara kamienica przy ul. Kołłątaja 15 z 1876 r. Biorąc pod uwagę możliwe opóźnienie stylistyczne Bierutowa, przyjąć można, że budynek obecnego Urzędu Miejskiego powstał najpóźniej pod koniec lat 80-tych XIX wieku.

Dekoracja budynku przy ul. Moniuszki 12A została opisana i rozpoznana stratygraficznie przez mgr Dorotę Wandrychowską, konserwatora rzeźby i detalu architektonicznego, w opracowaniu „**Bierutów, ul. Stanisława Moniuszki 12. Elewacje zewnętrzne. Badania stratygraficzne. Program prac konserwatorskich dla elementów wystroju elewacji**”, wykonanym w roku 2010. Autorka badań stwierdziła występowanie zarówno na powierzchni ścian gładkich jak i w miejscach boniowanych, na detalu architektonicznym a nawet na głowie kobiecej nad wejściem jako najstarszej warstwy kolorystycznej farby elewacyjnej w kolorze ciemnej, nasyconej zieleni, zbliżonej do

współczesnej barwy - według wzornika Caparol Histolith - Chromgruen 10 lub Chromgruen 20. Kolor ten nie wydaje się odpowiadać obecnej wiedzy na temat kolorystyki elewacji w drugiej połowie XIX wieku. Analogiczne obiekty z terenu Wrocławia w latach 70-tych i 80-tych XIX wieku najczęściej nie były pokrywane farbami elewacyjnymi w całości, malowano jedynie wybrane fragmenty dekoracji architektonicznej w celu ich zabezpieczenia lub uczynienia, czemu nie służyło by malowanie całej elewacji na jeden kolor. Elewacje budynków nawiązujących do stylistyki renesansu włoskiego utrzymywane były z reguły w odcieniach jasnożółtych i ciepłych szarościach, naśladujących piaskowiec lub marmur. Detal architektoniczny, zwłaszcza sztukateryjny, musiał być zabezpieczony przed zniszczeniami, najczęściej za pomocą pokostu, a następnie był malowany farbami naśladującymi kolorem tynk, lub, dla jego wydobycia, odcieniami jaśniejszymi lub nawet kontrastującymi. Potwierdzają to także najnowsze ustalenia, np. zawarte w tekście Elizabeth Hudritsch *Three Current Examples of Restoration In Vienna* (w: Kolorystyka zabytkowych elewacji od średniowiecza do współczesności. Historia i Konserwacja, Warszawa 2010, s. 360-361). Natomiast barwy takie, jak zieleń, stwierdzona przez mgr Wandrychowską są charakterystyczne dla lat 20-tych i 30-tych XX wieku. W tym okresie pojawiły się na rynku stosunkowo niedrogie i zarazem trwałe barwniki syntetyczne, zmieniła się także estetyka: odchodzono od niemodnych „neostylów” na rzecz modernizmu. W tym czasie we Wrocławiu z dziewiętnastowiecznych kamienic usuwano detal architektoniczny i za pomocą „nowoczesnego” malowania dostosowywano je do ówczesnych potrzeb.

Wskazana przez p. Wandrychowską pocztówka, dostępna pod adresem internetowym <http://www.wroclaw.hydral.com.pl/311296,foto.html>, zatytułowana jest Bernstadt. Bei Friedens-Eichen. Przedstawiony na pocztówce Dąb Pokoju jest jednym z wielu sadzonych w krajach niemieckich w roku 1871 na pamiątkę Zjednoczenia Niemiec (18 stycznia 1871 r.). Przedstawiony na pocztówce dąb ma około 30 – 40 lat, co pozwala datować fotografię na lata 1910-1920. Widoczny na czarno-białej pocztówce budynek przy ul. Moniuszki 12A jest znacznie jaśniejszy od otaczającej go zieleni, z wyraźnie czytelnym detałem architektonicznym. Należy zatem przyjąć, że odnaleziona warstwa kolorystyczna nie pochodzi z czasu budowy kamienicy przy ul. Moniuszki 12A, lecz została wykonana najpewniej już po I wojnie światowej.

Uważam, że projekt obecnego remontu elewacji powinien nawiązać do pierwotnej kolorystyki budynku, za jaką przyjmuję tonację piaskowo-kremową, dopuszczoną także przez p. Wandrychowską (str. 7 jej opracowania). W podobnej kolorystyce powinien być także utrzymany budynek przylegający do dawnej kamienicy od północy. Natomiast w obecnej sytuacji urbanistycznej ściana wschodnia tego ostatniego obiektu jest bardzo niekorzystnie eksponowana od strony ul. 1 Maja. Sądzę, że należy temu zaradzić poprzez odpowiedni projekt – czy to trejażu z zielenią, czy też akcentu dekoracyjnego, nawiązującego do obecnej funkcji obiektu, np. stylizowanego herbu miasta.

Dr Łukasz Krzywka

Adrian Vign

Ze odpowiedzi zastawienie kolorystyczne
uwzględniając propozycje przez p. odc. Krzywka
Kolor : dla ścian Brzoza Odc. 40
dla dachów Brzoza Odc. 65
dla cokół Brzoza Odc. 30 (młody)

Adrian Vign